

תמורות בתמרון

מרכיבים לחיזוק אפקטיביות התמרון של כוחות היבשה

גם במציאות שבה "מלחמות האש" הופכות לדומיננטיות יותר ויותר, על כוחות היבשה לפעול באופן יזום ואחראי לשמירת הרלוונטיות והאפקטיביות של התמרון היבשתי שכן זהו כלי נטול חלופות

אמיץ לבנות תפיסות ויכולות שמותאמות לאתגר הנוכחי של לחימה נגד כוחות גרילה בלבנון, אולם התחושה שהמלחמה הסתיימה באי-הצלחה טקטית הובילה להחלטות ששמו קץ להמשך המגמה הזאת.

ברור שאיננו נמצאים בקיפאון, ואפשר להצביע על שינויים בדפוסי החשיבה וההבנה המתחוללים בשנים האחרונות בצה"ל ובצבאות מערביים אחרים. השינויים האלה

נראה שכוחות היבשה של צה"ל ממשיכים להתנהל כאילו תרחיש הייחוס שלפיו אנו נערכים למלחמה הוא עדיין זה של מלחמת יום הכיפורים. ייתכן שהסיבה לכך קשורה לטראומת המלחמה ההיא, וייתכן גם שנוח יותר להכשיר את היחידות ולהתאמן על פי הספרות הצבאית הקלאסית ועל פי מושגי המלחמה "המסורתית". אומנם לפני מלחמת לבנון השנייה נעשה ניסיון

מבוא

תהליכים רבים התרחשו בסביבתנו מאז הקרבות העקובים מדם במלחמת יום הכיפורים. הסיבה הגיאואסטרטגית השתנתה, ואיתה השתנו גם האתגרים הניצבים בפני צה"ל. שנות הלחימה בדרום לבנון, שתי תקופות עימות אינטנסיביות עם הפלסטינים ומלחמה נוספת בלבנון ב-2006 הצביעו על שינויים משמעותיים באופי העימותים, אבל

תרגיל רב-חילי של צה"ל | גם אם כוחות היבשה של צה"ל מזהים נכון את השינויים בסביבת הלחימה, עדיין טבועים מרכיבים ארכאיים בתפיסת הלחימה שלנו ביבשה, והאויב עלול לנצל זאת לצרכיו

תא"ל אמיר אבולעפיה
מפקד עוצבת עידן

האתגרים העיקריים העומדים בפני כוחות היבשה המתמרנים

מהתמונה הזאת של שדה הקרב עולים, להבנתי, כמה אתגרי עשייה שהם חיוניים כדי להבטיח לכוחות המתמרנים ביבשה רלוונטיות ויכולת לפעול באופן תכליתי ומוצלח.

◀ בניית הכוח לחיכוך עם האויב בשטחים סגורים

ראשית, יש לבנות את הכוח לחיכוך עם האויב וללחימה בשטחים סגורים. לכאורה מדובר בפתרון לא אינטליגנטי לבעיה, שכן נראה כי אנו נכנסים לעימות חזיתי בתנאים שבהם יש ליריב יתרון גדול יחסית. עם זאת, נראה שאין לנו מנוס מהדרך הזאת, משום שרק כך אפשר להגיע לפגיעה משמעותית בכוח הלוחם של האויב. לכן יש לפעול ליצירת חיכוך בלב ליבם של קיני המחבלים, גם אם מדובר במרחבים סגורים ומורכבים. רק בדרך הזאת תושג פגיעה משמעותית עד כדי אובדן יכולותיו של האויב במרחב נתון, ותיצר בו ההבנה כי אין מרחבי פעולה שחסינים מפני כוחותינו. לדעת, פעולה כזאת צפויה להעביר מסר בעל השפעה תודעתית אדירה על האויב.

יש לפעול ליצירת חיכוך בלב ליבם של קיני המחבלים, גם אם מדובר במרחבים סגורים ומורכבים

על חשיבות השליטה המלאה בשטחי הפעולה של לוחמי הגרילה ניתן ללמוד ממלחמת סין-יפן השנייה (1937-1945). באותה המלחמה כבשו היפנים את כל מזרח סין, אך בפועל שלטו בעיקר בדרכים ולא השיגו אחיזה מבצעית בריכוזי האויב הסיני. האחיזה החלקית הזאת - שנבעה מהיקפו העצום של השטח הכבוש ומהיקפו המוגבל של הכוח היפני - הותירה בפני הסינים, שפעלו בשיטות של גרילה, את חופש הפעולה והיזומה. כתוצאה מכך לא הצליחו היפנים להכריעם באופן ברור - בניגוד למה שקרה במערכות אחרות שהתנהלו באותה העת בחזית האירופית.²

במשך שנים ארוכות נמנע צה"ל מלמקד את אימוני הכוחות לפעולה בשטחים סגורים. מרבית האימונים של היחידות הסדירות ושל יחידות המילואים נערכו בשטחים פתוחים, שבהם נוח לתרגל הפעלת מסגרות גדולות

מרכז הכובד הטקטי של ארגוני הגרילה אינו מבוסס על גדודים, על חטיבות ועל דיוויזיות אלא על רשת של יחידות קטנות - מחוליות ועד פלוגות עצמאיות - הפרוסות על פני תאי שטח גדולים יחסית

שטח בנוי, סבך ותווך תת-קרקעי) ושהם קשה לכוחותינו לתמרון. האויב ויתר במידה רבה על מוצבים ועל מערכות לחימה עיקריות כמו טנקים ונגמ"שים ולעומת זאת פיתח יכולת של אש מנגד, במיוחד באמצעות טילים נ"ט, נשק תלול מסלול ומטענים. אלה משתלבים באופן מושלם עם תפיסת האויב שלפיה השטחים הסגורים שבהם הוא פועל מקנים לו חסיונות, שכן צה"ל אינו מעוניין להיכנס אליהם בשל רתיעתו מפני החיכוך הרב הכרוך בכך.

המסגרות הלוחמות נגד צה"ל קטנות בהרבה מהמסגרות המקובלות של הכוחות הסדירים. מרכז הכובד הטקטי של ארגוני הגרילה אינו מבוסס על גדודים, על חטיבות ועל דיוויזיות אלא על רשת של יחידות קטנות - מחוליות ועד פלוגות עצמאיות - הפרוסות על פני תאי שטח גדולים יחסית. היחידות עצמאיות מאוד, ניידות ובעלות יכולת להתאים את עצמן לאיום הניצב מולן.

הן הארגונים והן המדינות הנמצאים עימנו בעימות פועלים כדי ליצור מול ישראל מאזן אימה המבוסס על היכולת לייצר כמויות גדולות של אש מנגד שמכוונת ברובה לעבר מטרות אזרחיות ואוכלוסייה אזרחית. זוהי בעיניהם דרך נוחה ופשוטה יחסית ליצור לחץ פנימי בתוך ישראל ו"מחיר הפסד" מיידי לכל פעולה של צה"ל. אף שבכמה סבבי עימות ספג האויב נזק גדול בהרבה מהנזק שנגרם לישראל, הרי המשך ההשקעה וההתעצמות שלו בנשק תלול מסלול מצביע בבירור שבכוונתו להתמיד באותה הדרך.

מובילים להתפתחות משמעותית בפיתוח תפיסת הלחימה ובאמצעי הלחימה נגד אויב בלתי סדור. גם השינויים הנעשים בימים אלה בסדר הכוחות ביבשה וכן תפיסת ההפעלה שעליה חתום הרמטכ"ל מכוונים לתת מענה לאתגרים הנוכחיים.

אך גם אם כוחות היבשה של צה"ל מזהים נכון את השינויים בסביבת הלחימה, עדיין טבועים מרכיבים ארכאיים בתפיסת הלחימה שלנו ביבשה, והאויב עלול לנצל זאת לצרכיו. זוהי הטענה המרכזית שלי במאמר, ולדעתי, על מפקדי השדה לפעול לגיבוש תפיסה מבצעית, לחזק את מסגרות המשנה ולהתאים את כשירות המפקדים והלוחמים - מקצועית ומנטלית - לקראת האתגרים הנוכחיים.

תכלית המלחמה, ובכללה היעדים הטריטוריאליים שלה, התחלפו במערכות הפועלות בהיגיון של הרתעה הדדית, ללא רצון לאחוז בשטח חדש לאורך זמן בתום הלחימה

מאפייני שדה הקרב כיום

תכלית המלחמה, ובכללה היעדים הטריטוריאליים שלה, התחלפו במערכות הפועלות בהיגיון של הרתעה הדדית, ללא רצון (לרבות של ארגוני הטרור) לאחוז בשטח חדש לאורך זמן בתום הלחימה. משמעות הדבר היא ש"כיבוש השטח" של היום הוא צורך פרקטי לטיהור מרחב ספציפי מפעילי טרור, ומשמעו גביית מחיר באמצעות הריגת האויב, פגיעה בנכסיו והחלשת אחיזתו.

הן החזבאללה והן החמאס פועלים באסטרטגיה שמבוססת על הגנה במתכונת של לוחמת גרילה. להערכת שני הארגונים האלה, זוהי דרך הלחימה היעילה ביותר נגד כוחות גדולים ומסורבלים. שני הארגונים האלה מפעילים קבוצות קטנות, זריזות וגמישות שמטרתן היא ליצור רצף של פעולות שיבוש והטרדה בהיקף נרחב. הגיון הפעולה של הגרילה רלוונטי ותקף כיום כפי שניסח אותו מאו דזה דונג: "האויב תוקף - אנו נסוגים, האויב נעצר - אין אנו מניחים לו, האויב התעייף - אנו תוקפים, האויב נסוג - אנו רודפים אחריו".¹

זאת ועוד, האויב חזק את יכולות ההיטמעות וההיעלמות של כוחותיו ושל אמצעי הלחימה שלו במרחבים המאפשרים לו זאת (למשל,

ליום קרב שבו ישלטו האי־ודאות והכאוס. גם להתנהלותנו בשגרה יש השפעה עצומה על האופן שבו יפעלו מפקדינו וחייילינו ביום פקודה. דרך התנהלותנו באירועי הביטחון השוטף והגדרת הסמכויות בדרך שמצמצמת באופן ניכר את מרחב ההחלטות של המפקדים פוגעות מאוד ביכולת של הלוחמים ושל הפיקוד הזוטר לקבל החלטות. זוהי יכולת חיונית מן המעלה הראשונה במצבי חירום. חלק גדול מיכולתם העתידית של פקודינו לפעול כראוי ביום פקודה נתון בעיקר בידינו, המפקדים, ברמות השונות באופן התנהלותנו בהווה.

מה צריך להקנות למפקדים מרמה של מפקדי פלוגה ומעלה

◀ קבלת החלטות בעזרת אינטואיציה

במציאות של לחימה או לקראת לחימה נדרש המפקד לקבל החלטות רבות. אחד החששות הוא שהמפקד יתקשה לקבל החלטה בשל התחושה שאם רק ימתין עוד קצת, ישיג מידע נוסף שיאפשר לו לקבל החלטה טובה יותר. לבעיה הזאת מתווספת גם אשליית השליטה שנובעת משפע האמצעים הטכנולוגיים ומקורות המידע שעומדים לרשות מפקדי השדה ואשר עלולים לגרום להם להאמין שהאי־ודאות היא נחלת מלחמות העבר בלבד. לדעתי, במציאות של אי־ודאות עדיף לקבל החלטה בהסתמך על מידע חלקי מאשר להמתין זמן רב למידע נוסף ולדחות בינתיים את קבלת ההחלטה. המתנה ממושכת כזאת משולה לאי־קבלת החלטה.⁴ הדילמות בשדה הקרב הן רבות וקשות. אחד ממקורות הידע החשובים ביותר במציאות שבה נדרש המפקד לקבל החלטות רבות בזריות הוא האינטואיציה. אינני מתכוון שעל המפקד להישען על מקורות ידע מיסטיים, עלומים, אלא להטמיע את ההבנה שניטייה אינטואיטיבית נשענת במקרים רבים על ידע סמוי האגור בראשינו ושמקורו הוא כלל הניסיון והידע שצברנו. עלינו להבין שקבלת החלטות במציאות קרבית היא יותר תהליך אינטואיטיבי־יצרי והרבה פחות תהליך "דיגיטלי".

עם זאת, בוודאי שאין לחכות באפס מעשה לצנוף האינטואיציה ביום פקודה. קבלת החלטות היא מיומנות הניתנת לתרגול

קבלת החלטות במציאות קרבית היא יותר תהליך אינטואיטיבי־יצרי והרבה פחות תהליך "דיגיטלי"

אש רלוונטית. במצב הקיים, שבו המסגרת האוטונומית היא לרוב גדוד ובמקרה הטוב פלוגה, אנו עלולים למצוא את עצמנו במציאות של יתר כוח נגד רכיבים קטנים של האויב. (לדוגמה: הפעלת פלוגה נגד סד"כ של כיתת אויב משמעותה הפעלת 100 לוחמים של צה"ל נגד 10 פעילי אויב). משמעות הדבר היא אי־מיצוי הכוח שלנו, העסקת חלק קטן בלבד של כוחות האויב ומתן חופש פעולה לשאר כוחותיו לפעול נגדנו.

על צה"ל לפעול לחיזוק מרכיבי העצמאות הפלוגתיים והמחלקתיים - מה שיגביר את מיצוי הכוח ואת גמישות פעולות כוחותינו, ימקסם את החיכוך הנדרש מול האויב ואף ישפר את שרירות כוחותינו.

גם להתנהלותנו בשגרה יש השפעה עצומה על האופן שבו יפעלו מפקדינו וחייילנו ביום פקודה

◀ קיום אימונים מציאותיים ככל האפשר

שלישית, יש לזכור כל הזמן את אמירתו המפורסמת של קלאוזביץ כי "שדה הקרב הוא ממלכת האי־ודאות והאקראיות".³ זוהי קביעה שניסיונו המצטבר בצה"ל מוכיח את אמיתותה. מי שבוחן את מלחמת יום הכיפורים אינו יכול שלא להתפעל מאופן תפקודם של המפקדים ושל הלוחמים במציאות כאוטית ומורכבת. וכיום אנו חייבים לשאול את עצמנו: האם פקודינו צפויים לפעול באותה הרמה של יוזמה, של תחושת מסוגלות, של דבקות, של יכולת אלתור, של פעולה עצמאית, של יצירתיות ושל אומץ? האם הרכיבים האלה, שכל כך חיוניים לניצחון, לא נזנחו או נשחקו במרוצת השנים?

בשנים האחרונות מתרגלות יחידות רבות בצה"ל באופן מרשים דימוי של מצבים בלתי צפויים בסדרות האימונים השונות כדי להטמיע בקרב המפקדים והחייילים את הצורך בגמישות מחשבתית ומעשית. עם זאת, רבים עדיין האימונים שמתנהלים כמו הצגה הפועלת באופן מושלם וכמעט ללא פגם. בכך אנו חוטאים במודע לאחריותנו להכין את המסגרת

ושיתוף פעולה רב־חילי. בין הסיבות לבחירה באימוני שטח פתוח ניתן למנות גם את הרמה המקצועית הלא מספקת של הכוחות באימונים בשטחים סגורים - מה שמעצים את הקשיים לשמור על הבטיחות באימונים בשטחים המורכבים האלה.

סיבה משמעותית נוספת לכך הייתה התפיסה כי ניתן, לכאורה, לעמוד במשימה גם ללא הישאבות לשטחים סגורים ומאתגרים, ולכן עדיף פשוט לעקוף אותם ולאחר מכן לנטרל אותם באמצעות אש מנגד.

עוד בהיותי קצין בתחילת דרכו שמעתי טיעונים רבים ומלומדים מדוע מיותר ואף שגוי להיכנס לשטחים בנויים, ומדוע יש לעקוף אותם ולהמשיך במשימה. הגישה הזאת הובילה לכך שהאימונים בשטח בנוי היו הראשונים שנפגעו, והמתקנים לאימונים בשטח בנוי היו דלים ולא מותאמים לאתגר. תהליכים דומים מתקיימים כיום גם בלחימה בסבך ובתווך התת־קרקעי.

במצב העכשווי, הימנעות מכניסה לעימות ישיר בשטחים הסגורים משחקת לידי האויב. מעל הכול, אנו מאפשרים לו בכך לקיים מרחבים בטוחים שבהם יוכל להתארגן ומהם לצאת בנוחות לפעולה. בד בבד, התמרון בין הכפרים והערים בשדרות משוריינות גדולות - לכאורה ללא חיכוך - הופך בעצם את כוחותינו למטרה נוחה לחוליות נ"ט, לירי מרגמות ולמטעני צד. בדרך הזאת אנו מאפשרים ליריב למצות את כוחו באופן מיטבי.

לכן אני משוכנע כי על צה"ל קודם כול לאמן את עצמו לתרחישי הלחימה האלה ולרכוש יכולות וביטחון ללחימה בחיכוך גבוה בשטחים סגורים - שאם לא כן אנו מעקרים את תכלית התמרון כולו!

◀ פעולה במסגרות לחימה עצמאיות וקטנות

שנית, עלינו ליצור לצה"ל כשירות לפעול במסגרות לחימה עצמאיות וקטנות של מחלקות ושל פלוגות המאפשרות לו למצות את כוחו נוכח יחסי הכוחות בשטח ומסוגלות לתת מענה למרבית מרכיבי האיום על פני שטח גדול. יש להעביר את מרכז הכובד לרמת הפלוגה וליצור מצב שברירת המחדל בעימות מול כוחות גרילה היא פלוגה שביכולתה ליצור מפרקים מחלקתיים יעילים. יש לחזק את מסגרות הלחימה האלה באימונים ובעוצמת

אימון לחימה בשטח בנוי בבסיס האימונים של חטיבת הצנחנים | אני משוכנע כי על צה"ל קודם כול לאמן את עצמו לתרחישי לחימה בשטחים סגורים ולרכוש יכולות וביטחון ללחימה בחיכוך גבוה בשטחים כאלה - שאם לא כן אנו מעקרים את תכלית התמרון כולו!

ולשיפור. בידינו לתרגל ולבחון את פקודינו בקבלת החלטות זריזה ותכליתית באימונים ובעת מילוי משימות של ביטחון שוטף.

◀ הקפדה על עצמאות הרמות הכפופות

על כל קצין ברמתו לתרום את חלקו לחיזוק תרבות השיח הן בין מפקדים עמיתים והן בין מפקדים ברמות השונות. ייעודו העיקרי של השיח הזה הוא לאפשר לכל מפקד להבין בכל רגע מהי בדיוק התכלית הנדרשת ממנו ולהבהיר היטב לפקודים מהו ההישג הנדרש מהם.

על הרמה הממונה להתעקש על הגדרת ה"מה", שכן זהו, למעשה, הביטוי לתכלית הפעולה, ולהשאיר בידי המבצע את ה"איך". בדרך הזאת ניתן לחזק את מרכיבי היוזמה וקבלת החלטות בקרב הדרג המבצע. תועלת נלווית - לא פחות חשובה - לדרך הזאת היא שבאמצעות השארת הגמישות לכפופים לנו לבחור את שיטת הביצוע אנו מעודדים את הפיקוד הזוטר להחליט ולבצע. נוסף על כך אני

בידינו לתרגל ולבחון את פקודינו בקבלת החלטות זריזה ותכליתית באימונים ובעת מילוי משימות של ביטחון שוטף

משוכנע שבדרך הזאת איכות הביצוע תעלה, תחזק התחבולנות הטקטית, ותגבר תחושת המעורבות וההשפעה של הרמות הזוטרות. לצערי, העיקרון הזה נדרס פעמים רבות בשל דרישות פרטניות של הרמות הממונות העוסקות גם ב"איך" כמו גם בשל חוסר סבלנות לשיטת ביצוע ששונה מזו שעליה חשבו מלכתחילה.

ריסון של אינסטינקט היוזמה בעיתות שגרה יוצר סכנה שההיפוך המחשבתי והאקטיביות הנדרשים מהמפקדים במצבי חירום ובמלחמה יאחרו לבוא או - גרוע מכך - לא יתרחשו כלל, ולכך יהיו מחירים מבצעיים קשים. לדעתי, החזרת קרנו של פיקוד־משימה⁵ באימונים ובבט"ש היא הדרך הנכונה לחינוך פקודינו לפתח יוזמה ולשמרה.

היוזמה - ערך מוביל בצה"ל

בכל דיון על חשיבות היוזמה והעצמאות צץ לרוב המתח בין לבין ההקפדה על המשמעת. זהו אחד הנושאים המורכבים ביותר, שבנוגע אליו אנו עלולים להעביר מסרים סותרים בעיתות שגרה. אני, כמובן, מצפה מפקדיי שיהיו "סוסים אבירים" שששים אלי קרב ולא שוורים עצלים וממושמעים שעושים רק את מה שמוטל עליהם.⁶ הסכנה בלוחמים ובמפקדים שהם ממושמעים יתר על המידה היא גדולה: במציאות של לחימה, שבה הרמה הפוקדת אינה יכולה לתת הנחיות מפורטות לכל מסגרת משנה, עלולים להיווצר שיתוק וכבדות מערכתיים שימנעו ניצול הזדמנויות מבצעיות שצפויות בשדה הקרב.

לדעתי, יש לחזק את רצון הפקודים לנקוט יוזמות ולדרבן אותם כל הזמן לדחוף קדימה - מה שיאפשר לצה"ל לשמור על היוזמה באופן רצוף. לכך יש השפעה ישירה על רוח הלוחמים והיחידה ועל דרך תפקודם - גם במצבים קשים.

כוחות צה"ל במהלך מבצע "עופרת יצוקה" | הסכנה בלוחמים ובמפקדים שהם ממושמעים יתר על המידה היא גדולה: במציאות של לחימה, שבה הרמה הפוקדת אינה יכולה לתת הנחיות מפורטות לכל מסגרת משנה, עלולים להיווצר שיתוק וכבדות מערכתיים שימנעו ניצול הזדמנויות מבצעיות שצפויות בשדה הקרב

להיות מוכוון חינוך בגזרות נבחרות. כל ניסיון לחמוק מהחינוך ולהסתפק באחיזה סמלית בקרקע תקטין את ההישג המבצעי המשמעותי ביותר שלו. אנו נדרשים: השמדת האויב ואמצעיו. עלינו לפעול לחיזוק הפיקוד הזוטר כדי שנצליח לפעול על פני שטח רחב באופן מבוזר ובמקביל ובכך לייעל את ניהול המערכה ולקצר את משכה. עלינו לבנות דור של לוחמים ושל מפקדים שיחונך לפעול באופן גמיש ויעיל גם במצבים של עקת קרב ושל אי-ודאות ובדרך של עצמאות תפקודית ושל שמירה על היוזמה. בהינתן כל זאת, הסיכויים להצלחת התמרון היבשתי יגדלו באופן משמעותי.

הערות

1. ראו את הערך "גרילה" בוויקיפדיה, <http://goo.gl/IClpB7>
2. ראו את הערך "מלחמת סין-יפן השנייה" בוויקיפדיה, <http://goo.gl/gSPHHv>
3. רוברט אשלי לאונרד, על המלחמה - מדריך קצר לקלאוזוביץ, מערכות, תל-אביב, 1977, עמ' 79
4. יהודה פיגורה, החיסרון שבהיגיון, האתר של אהוד פוקס, ד"ר לתורת קבלת החלטות, <http://goo.gl/ZzTMkM>
5. תורה בסיסית מטכ"לית - פיקוד ושליטה, אוקטובר 2006, עמ' 28, מסמך פנימי בצה"ל
6. הציטוט המקורי - של משה דיין - הוא: "מוטב להיאבק בסוסים אבירים כאשר הבעיה היא איך לבלום אותם, מאשר לדחוק ולהאיץ בשוורים המסרבים לזוז". הוא כתב אותו בספרו יומן מערכת סיני בנוגע ליוזמתו של אלוף פיקוד הדרום, אסף שמחוני, להכניס את חטיבה 7 למערכה בסיני מוקדם מכפי שתוכנן מלכתחילה. היה זה מהלך מוצלח מאוד, ומהשפעת של דיין ניתן להבין שהוא סלח לאלוף שמחוני על הפרת המשמעת משום שערך היוזמה והעצמאות היה בעיניו חשוב יותר.
7. ד"ר יגאל גליקסון, חוסר דואות - חרדה. התמודדות ולא התמוטטות, <http://goo.gl/bTWNQf>
8. שם
9. שם

יכולת השיפוט האישית שלו כדי למצות את יכולותיו המקצועיות והאישיות ולשרת את משימת יחידתו.

יוזמה ואקטיביות

עלינו להבהיר לכל לוחם כי בניגוד לתהליך ההתכנסות העצמית, המתרחש במצבים של אי-ודאות, מצופה ממנו לפעול באופן אקטיבי ויוזם גם ברמתו. על הלוחם, ובעיקר על מפקדו, להבין כי במציאות כאוטית יש לאקטיביות השפעה ישירה על תחושת השליטה במצב⁸ גם בנסיבות קשות שבהן יש נפגעים, והיחידה שחוקה - מה שמשפיע גם על רוח הלחימה האישי והיחידתי.

התמרון אינו נותן מענה לבדו ל"מלחמות האש" המתפתחות, אך הוא מרכיב משמעותי בשדה הקרב לצד עוצמות המודיעין והאש של צה"ל

סיכום

על צה"ל לפעול באופן יוזם ואחראי כדי לשמר את התמרון כך שישמש לו חלופה ראויה ורצינית שבכוחה לגבות מחיר יקר מהאויב באמצעות פגיעה פיזית בו בכל מקום שבו הוא נמצא, לרבות בשטחים מורכבים וסגורים היוצרים לו מרחבים מוגנים לכאורה. התמרון אינו נותן מענה לבדו ל"מלחמות האש" המתפתחות, אך הוא מרכיב משמעותי בשדה הקרב לצד עוצמות המודיעין והאש של צה"ל. תכלית התמרון הינה גביית מחיר, ולכן עלי

מה צריך להקנות ללוחמים ולמפקדים ברמה הזוטרה (עד מ"מ) הכנה מנטלית לקרב

ראשית, נדרשות ההבנה וההפנמה שבמציאות של קרב ושל סכנת חיים צפוי כל אדם להתמודד עם תופעות פיזיולוגיות טבעיות ואינסטינקטיביות כמו רעד, סחרחורת, יובש בפה וכן סוג של שיתוק ושל התכנסות פנימה.⁷ כדי להכין את חיילינו למציאות של קרב ושל סכנת חיים עלינו לפעול להכנה מנטלית של הרמות הזוטרות ולהבהיר ללוחמים שהתופעות הפיזיולוגיות שהם חווים הן טבעיות וכי ניתן להתגבר עליהן. הדרך להתמודד עם מצב שכזה היא ההבנה שעל כל לוחם לרכז את כוחותיו הפיזיים והמנטליים ולהכניס את עצמו לסוג של מצב חירום⁸ תפקודי כדי לא לשקוע בתוך עצמו ולחדול לתפקד. מובן שגם למפקד ולסביבה יש השפעה אדירה על תחושות החייל. מכיוון שמדובר בתהליך רגשי, ניתן להסתייע גם בסרטי עלילה, בסרטים תיעודיים, בשחזורי קרבות ובניתוחי קרבות במסגרת ההכנה המנטלית של הלוחם.

מקצועיות שמשמשת עוגן תפקודי

על כל בעל תפקיד להמשיך לדבוק במימוש אחריותו המקצועיות (למשל, צלף, קלע, קשר, סייר וכד') גם כשהמציאות היא משברית ולא ברורה. הלוחם חייב לדבוק בהמשך תפקודו המקצועי ולהתבסס על תרגולות ועל טכניקות שנלמדו ותורגלו ובמקביל להפעיל את מרב